

РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
НАРОДНА СКУПШТИНА  
ОСМА ПОСЕБНА СЕДНИЦА  
15. јун 2017. године

(Седница је почела у 12.15 часова. председава Маја Гојковић, председник Народне скупштине.)

\*  
\*                      \*

**ПРЕДСЕДНИК:** Поштоване даме и господо, поштовани народни посланици, поштоване екселенције, отварам Осму посебну седницу Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву.

Као што вам је познато, ову посебну седницу сазвала сам да би се Народној скупштини обратила Његова екселенција господин Норберт Ламерт, председник Немачког бундестага.

Част ми је да, у име Народне скупштине и у своје име, поздравим Његову екселенцију господина Норберта Ламерта.

(Аплауз.)

Поред њега, поздрављам посланике Бундестага господина Штефана Албанија и Фридриха Остендорфа, као и остале чланове делегације.

(Аплауз.)

Такође ми је част да поздравим присутне чланове Владе Републике Србије, као и представнике дипломатског кора у Републици Србији.

(Аплауз.)

Сада молим Његову екселенцију господина Норберта Ламерта да нам се обрати.

Изволите.

**НОРБЕРТ ЛАМЕРТ:** Поштована госпођо председнице Скупштине, уважене колегинице и колеге Народне скупштине, екселенције, драги гости, желим срдечно да се захвалим на љубазном позиву и у име својих колега из Немачког бундестага и на посебној привилегији да данас имам част да у неком интерном али и, с обзиром на то да се јавно преноси, јавном дијалогу размишљам о узајамним намерама о креирању наше будућности у Европи.

Наша посета овде у Београду је израз нашег интересовања за вашу земљу, њену историју, њену културу. Оно што нас занима јесте пре свега најновији развој, укључујући перспективу која ће се развити из тога за догледну будућност и која зависи не само али ипак у великој мери од овог парламента, од Народне скупштине.

У свим разговорима које смо водили током јучерашњег и данашњег дана у различитим форматима дошли смо увек до понављања две опаске. Под један, сви саговорници су потврдили колико су добри билатерални односи између Немачке и Србије. Као друго, сви су више или мање недвосмислено дали до знања да од Немачке очекују посебну улогу у даљем процесу у Европи, али и у посебном односу између Европе, односно Европске уније и Србије.

И једно и друго је ново и није нешто што се само по себи подразумева. Нити су немачко-српски односи били увек блиски и пријатељски, нити се увек улога Немачке сматрала посебно конструктивном. Самим тим може се приметити да је дошло до промена током претходних година и то је за мене један важан привремени резултат не само ове посете, али и ове посете, да су промене могуће. И јесу неопходне убудуће ако желимо да постигнемо циљ који је све више и све јасније, поготово сада за време наступног говора вашег новоизабраног председника државе, стратешко опредељење Србије у Европи и с погледом на Европску унију.

Ја желим, ако дозволите, да вам кажем нешто и изнесем своје ставове о не толико једноставним али веома важним искуствима Немачке из најновије прошлости. У та искуства спада и закључак да демократија није могућа без стабилности, али стабилност без демократије исто тако није могућа. Дакле, једно је предуслов за друго.

Када ми је јуче председница Скупштине указала на то да сам ја први председник Бундестага који је дошао у посету Београду, ја сам одговорио – претпостављам да је пре мене у посети ипак био, ако ништа друго, председник народне скупштине НДР-а. Тај парламент је престао да постоји, цела та држава више не постоји, зато што тај наводни парламент није био израз суверене воље народа већ инструмент за менторство, туторство једног народа, продужена рука једне странке а не оно што заправо парламент мора и треба да буде у виталној демократији – израз различитих ставова, уверења и убеђења која треба изразити и која постоје у модерном друштву.

Сви знате, поштоване даме и господо, да Немачка није извор демократије; ми то нисмо измислили и требало нам је више покушаја док није настало оно што сви сматрају посебно стабилном парламентарном демократијом у Немачкој.

Из тог разлога често указујем на чињеницу да је, уосталом, и у Немачкој први покушај да се успостави демократија, пре скоро сто година, доживео крах

после 13 година. Тзв. вајмарска демократија после Првог светског рата, с једним уставом који је био значајан барем на папиру, није доживела ни пунолетство.

Међу историчарима данас је неспорно да је међу многобројним разлозима који су довели до краха прве немачке демократије најважнији појединачни разлог било мањкаво залагање демократа. Прва немачка демократија је пропала због тога што је било превише противника и премало поборника демократије, и они који су се борили за ту демократију, који су носили одговорност, како у влади тако и у парламенту, међусобно супарништво сматрали су важнијим од заједничке одговорности свих демократа. Управо је због тог неумољивог и трајно постојећег супарништва и неспособности за склапање консензуса и одбијања неопходних компромиса пропала прва немачка демократија.

Сви знате да су последице тог краха демократије на немачком тлу биле стравичне, не само за Немачку већ и за целу Европу, зато што је оно што је уследило после тог краха демократије упропастило и урушило Немачку и цео европски континент.

Мислим да се без претеривања може тврдити да су трауматично искуство краха немачке демократије и сећање на ужасне и стравичне последице тог краха урезани у генетски код наше земље.

Из искуства са диктатуром и перцепције ужасне историјске кривице коју осећамо према нашим европским суседима израсло је ново схватање демократије и уставног поретка, нов и другачији став о неопходном опхођењу међу демократама, о неопходном балансу између консензуса и компромиса, између компромиса и конфликта, између интереса и убеђења.

И данас желим да се заложим за то, као што то чиним у свим парламентима, да су компромиси неопходан услов за функционисање демократског система и тако их треба схватити. И не само схватити него и применити. И те како добро знам да је то лакше формулисати него остварити у пракси. Сви смо ми убеђени у то да је исправно само оно што ми сматрамо да је исправно, и то, наравно, повећава репутацију да, када неко заиста сматра и постулира, само на тај начин можемо. Међутим, ако једна земља треба да буде заступљена у свим својим институцијама и ако сви желимо да имамо утисак да се не ради о појединачним ставовима који надгласају остатак и да што већи број тражи заједнички пут, онда то повећава одрживост у политичким одлукама.

Ми смо у Немачкој, као што знате, на основу немачког јединства и одлуке прве и једине на слободним изборима изабране народне скупштине НДР-а проширили територију над којом важи уставни закон и, за разлику од других европских земаља и суседа, имамо искуство транзиције од ауторитарног система у демократски систем. Иако свако мора да стекне своја искуства, ми оно што се

да пренети од тог искуства врло радо преносимо у светлу нашег искуства и учествујемо у процесима у другим земљама.

Желим и данас још једном указати на чињеницу да ми не можемо довољно често дати до знања јавности да оно што чини демократију демократијом није постојање владе него постојање парламента. Влада увек постоји; откад постоји човечанство, постоји и влада. Парламент је релативно нова појава историје и чињеница што постоји влада није нека разлика између два система. Међутим, да ли постоји парламент и да ли постоји неко ко заступа своје ставове, не само да именује владу него и да врши надзор над том владом, то је нешто што један систем чини демократским системом.

Желим додати да не можете препознати демократију на чињеници што постоји већина. То јесте тачно, али је релативно банална чињеница. Демократију можете препознати по томе што већина не може одлучити о томе да ли постоје мањинска права, него што мањине имају своје неприкосновено право, које нису на диспозицији већине. И то се мора изразити у парламенту. Како може у друштву да расте схватање о томе да мањинска права јесу неприкосновена ако се то не практикује у парламенту?

Као треће, наравно, парламент има смисла само онда када поред странака које су у влади постоје и оне које су у опозицији, а та опозиција исто тако има своје ставове и интересе. Из тог разлога желим изразити своје изразито поштовање према развоју који се може приметити у овој земљи већ неколико година.

Не могу разумети што сте ви рекли, иначе бих се осврнуо на то, ја се извињавам, али желим то повезати са охрабрењем да оно што се сматра сасвим очигледно неопходним, наиме да се настави реформски пут и да се при томе има на уму да ова земља не само да мора спровести економске реформе него, сасвим очигледно, и политичке реформе.

Ако сам добро разумео говор новог председника, да је најавио дијалог о конституционалним питањима, онда мислим да је заправо најважније место за такав дијалог управо овај парламент, где иначе можемо водити такву расправу на који начин треба променити Устав у интересу развоја земље уопште, а поготово с погледом на приступање ЕУ.

Већ пет година Србија има статус кандидата, а ја сам управо имао прилику да са члановима Немачко-српске групе пријатељства разговарам на ову тему. Пет година је у сваком случају дуже од једног мандата, али подсетио сам да је након транзиције са ауторитарних комунистичких система у Средњој и Источној Европи требало 14 година док Пољска, Мађарска, Чешка Република и друге државе чланице нису постале државе чланице ЕУ и да чланство у ЕУ није аутоматизам већ да се ради о одлуци о припадности једној заједници држава која практично дели заједничка уверења о демократским принципима, о којима се не

може преговарати и које такође карактерише заједничка спремност да се све више задатака заједнички одрађује.

Не може се уопште проценити на ком је нивоу поставка овог задатака. У крајњој линији, не ради се ни мање ни више него о спремности да се одрекнемо одређених делова суверенитета које бисмо могли да задржимо за себе али које у заједници држава делимо са другима у уверењу да ћемо на овај начин остварити већи утицај на историју и на догађања у периоду глобализације.

Ових дана почињу преговори са једном државом чланицом ЕУ која то више не жели да буде. Лично сматрам да је то, историјски гледано, погрешна одлука, али је одлика заједница држава да нико није приморан да јој приступи и нико није приморан да остане уколико верује да ће се боље развијати ван заједнице него што ће се развијати у њој. Али тај актуелни пример нам појашњава да овде не говоримо о чланству у неком тениском или голф клубу, ми говоримо о чланству у заједници држава са високим узајамним очекивањима и захтевима и морамо знати да ли заиста желимо да уђемо и да се упустимо у то.

Ми смо са интересовањем и симпатијом примили к знању да се Србија определила за ту стратешку опцију за себе и да је исту прогласила. Будући да смо заинтересовани за развој овог региона као дела Европе, морамо имати такав интерес и доказали смо да га имамо.

Ми у односу на ту стратешку позицију нисмо само отворени, већ смо изразито наклоњени таквом ставу и не може се превидети да протеклих година Немачка није била само најважнији трговински партнер Србије већ и најважнији донатор кад је у питању развој у друштву, у најразличитијим сегментима друштва, што потврђује нашу заинтересованост како за ову земљу тако и за овај регион.

Драге колегинице и колеге, даме и господо, имам јасну представу, коју сад не могу у појединостима да изложим, нити желим, како ће историчари посматрати кретање у Европи на почетку 21. века, како ће све то описивати. У сваком случају, ми живимо у из темеља промењеном свету, у ком Европа одавно више није природан центар збивања у свету. У том контексту и те како постоји уверљива претпоставка да у таквом једном промењеном свету сопствене интересе можемо најпре успешно остварити ако их остварујемо заједно, не појединачно, не свако за себе, а никако против другог, против свог суседа.

Сви смо Европљани, са ове и са оне стране Европске уније. Сви имамо слободну одлуку да учествујемо у том великом европском пројекту или да просто одустанемо од тога, али морамо да будемо свесни да Европа није само велико обећање. Европа је и велика узајамна обавеза. И само са тим обавезама, у које добровољно улазимо, можемо да остваримо то велико обећање. У томе ми Немци желимо и даље да учествујемо, желимо да остваримо допринос који можемо и позивамо све који желе у томе да учествују.

Захваљујем се најсрдачније за ову ретку прилику да у овој просторији  
имам прилику да вам изложим ово што сам изложио и радујем се сарадњи наша  
два парламента у наредним годинама. Захваљујем се.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем Његовој екселенцији на обраћању.

Закључујем Осму посебну седницу Народне скупштине Републике  
Србије у Једанаестом сазиву.

(Седница је завршена у 12.40 часова.)